Lieta Nr.A420314813

SKA–930/2014

S P R I E D U M S

Rīgā 2014.gada 7.novembrī

Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments:

tiesnesis J.Neimanis

tiesnese V.Kakste

tiesnese I.Skultāne

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc /pers. A/ pieteikuma par Finanšu ministrijas 2013.gada 5.februāra lēmuma atcelšanu daļā, sakarā ar Finanšu ministrijas kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2014.gada 15.maija spriedumu daļā.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs /pers. A/ par to, ka 2011.gada 23.septembrī, pildot muitas virsuzrauga dienesta pienākumus Jēkabpils muitas kontroles punktā, nepārliecinājās par kravas satura atbilstību deklarētajam un uzlika muitas nodrošinājumu šprotu kravai, kas, citā valstī atverot, izrādījās apģērbi, kā arī nepārbaudīja viņam padotā vecākā muitas uzrauga darbu, vai tas ir pārbaudījis kravas atbilstību TIR deklarācijai, tika vainots Valsts civildienesta ierēdņu disciplinmāratbildības likuma 36.panta pirmās daļas pārkāpumā un disciplināri sodīts ar Finanšu ministrijas 2013.gada 5.februāra lēmumu.

[2] Pieteicējs iesniedza pieteikumu par lēmuma atcelšanu.

[3] Izskatot lietu apelācijas kārtībā, Administratīvā apgabaltiesa ar 2014.gada 15.maija spriedumu daļēji apmierināja pieteikumu, atceļot lēmumu daļā par piemēroto disciplinārsodu par amata pienākumu nekvalitatīvu pildīšanu. Spriedums pārsūdzētajā daļā pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[3.1] Pieteicējs par neatbilstībām kravas sastāvā 2011.gada 7.oktobra paskaidrojumā norādīja, ka 2011.gada 23.septembrī Jēkabpils Muitas kontroles punktā strādājis viņš un vecākā muitas uzraudze, kura veica muitas procedūru noformēšanu. Pieteicējs sekojis uzrauga darbībām, sniedzot tehnisku palīdzību, arī bijis klāt, uzraugam apskatot kravas nodrošinājuma uzlikšanu. Iespējams, kravām nodrošinājumi tika uzlikti bez apskates,

jo šis uzņēmums regulāri formē eksporta procedūras Jēkabpils Muitas kontroles punktā un iepriekš problēmas netika konstatētas. Konkrētajā gadījumā krava, iespējams, bija atvērta vizuālajai pārbaudei, atverot tentu vai refrižeratora durvis, tad atbildība būtu jāuzņemas viņam un uzraudzei. Praktiski eksporta kravām muitas amatpersona ar pavaddokumentu veic vizuālo apskati, atverot kravas nodalījuma aizmugurējo tentu (durvis). 2011.gada 7.decembra paskaidrojumā pieteicējs norādīja, ka, apskatot uzņēmuma uzrādīto fotogrāfiju, secinājis, ka šāda krava tika uzrādīta muitā. 2012.gada 4.augusta paskaidrojumā pieteicējs norādīja arī, ka darbu organizējis, izvērtējot strādājošās amatpersonas fiziskās atbilstības īpatnības atsevišķu ar amata pienākumiem saistītu fizisku darbību veikšanai. Vizuāli pārliecinoties par kravas saturu, kā arī uzraudzes klātbūtnē, ievilcis plombas lenti transportlīdzekļa kravas nodalījuma plombēšanas ierīcē. Pieteicējs izslēdzis varbūtību, ka kravā būtu uzkrauta nedeklarētā prece, jo kravu nodalījuma durvis pirms nodrošinājuma uzlikšanas tiek vērtas vaļā, kā arī līdz Muitas kontroles punktam tās tiek noplombētas ar uzņēmuma nodrošinājumiem, un kontroli izņēmuma kārtībā veic Pārtikas un veterinārā dienesta amatpersonas, liekot savu nodrošinājumu. Iespējami pārkāpumi saistībā ar kravas robežšķērsošanu nav saistīti ar pieteicēja vai citu Jēkabpils Muitas kontroles punkta amatpersonu apzinātu nolaidību un bezdarbību.

Jēkabpils Muitas kontroles punkta vecākā muitas uzraudze 2011.gada 7.oktobra paskaidrojumā norādīja, ka 2011.gada 23.septembrī noformējusi apmēram 15 muitas deklarācijas, arī eksporta deklarācijas ar TIR karneti. Tika pārbaudīti pavaddokumenti, kas atbilda deklarētajam. Tā kā 2011.gada 23.septembrī bija liels darba apjoms, automašīnas plombēšanu veica pieteicējs, bet par plombas uzlikšanu parakstījusies pati. Citos gadījumos, kad darbā ir vairākas amatpersonas, dokumentu pārbaudi un nodrošinājumu liek muitas amatpersona, kas noformē dokumentus. 2011.gada 4.novembra paskaidrojumā uzraudze papildus norādīja, ka 2011.gada 23.septembrī viņa strādāja kopā ar pieteicēju. Šajā dienā tika noformētas 8 eksporta deklarācijas, 8 TIR karnetes ar pavaddokumentiem un vairākas importa deklarācijas. Vairākas eksporta deklarācijas tika iesniegtas vienā laikā, līdz ar to radot palielinātu darba apjomu. Eksporta deklarācijai tika iesniegti visi nepieciešamie pavaddokumenti, un TIR karnetes noformēšana tika veikta saskaņā ar kārtību, kā arī, formējot TIR procedūru, tika veikta sākotnējo risku novērtēšana, t.i., novērtēts, ka uzņēmums ir ilglaicīgs un regulārs muitas klients, kuram pārkāpumi nav konstatēti, kā arī kravas ir plombētas ar ražotāja plombām; risks netika saskatīts. Lai muitošanas process ritētu ātrāk un netiktu kavēti muitas klienti, muitošanas procesā piedalījies arī pieteicējs, veicot kravu fizisko kontroli un palīdzot kravas noplombēšanā. Uzraudze pārliecinājusies par muitas nodrošinājuma uzlikšanu, veikusi ierakstu TIR karnetes ailē par nodrošinājuma uzlikšanu. 2011.gada 6.decembra paskaidrojumā uzraudze norādīja, ka uzņēmuma deklarētajās eksporta kravās krava tās redzamajā daļā atbilda deklarētajam.

Tādējādi paskaidrojumi ir saskanīgi un abas amatpersonas apliecina, ka uzņēmuma konteineru saturu apskatījuši un ka fiziski muitas nodrošinājumu uzlicis pieteicējs, bet kā muitas nodrošinājuma uzlicēja dokumentāri fiksēta uzraudze. No pieteicēja un uzraudzes paskaidrojumiem izriet, ka ne pieteicējs, ne uzraudze pirms muitas nodrošinājuma uzlikšanas nav veikuši uzņēmuma deklarēto preču fizisku kontroli.

[3.2] Muitas konvencijas par starptautiskajiem kravu pārvadājumiem, izmantojot *TIR* grāmatiņu, 19.pants paredz, ka kravu un transportlīdzekli, transportlīdzekļu sastāvu vai konteineru jāuzrāda izvešanas muitas iestādē kopā ar *TIR* karneti. Muitas iestādēm, kas kontrolē izvešanu, jāveic visi nepieciešamie pasākumi, lai pārliecinātos par kravas manifesta pareizību, lai nodrošinātu muitas plombu uzlikšanu vai lai kontrolētu muitas plombas, kuras pienācīgā veidā uzlikušas atbildīgo muitas iestāžu pilnvarotas personas. Secināms, ka konvencija neuzliek pienākumu katrā kravas izvešanas gadījumā veikt kravas fizisku kontroli. Valsts ieņēmumu dienesta 2010.gada 26.oktobra iekšējo noteikumu Nr.18 „Muitas fiziskās kontroles kārtība" 2.punktā noteikts, ka muitas amatpersona veic riska novērtēšanu un nosaka fiziskās kontroles nepieciešamību, pamatojoties uz saņemto riska informāciju, muitas informācijas sistēmu riska profilu vai pašas iniciatīvu. No pieteicēja paskaidrojumiem un lietas materiāliem konstatējams, ka uzņēmums neatradās to komercsabiedrību skaitā, attiecībā uz kurām atbilstoši saņemtai riska informācijai vai muitas informācijas sistēmu riska profilam fiziskā kontrole bija jāveic obligāti. Arī iestādes lēmumā nav norādīts uz konkrēta iekšējo noteikumu punkta pārkāpumu.

Attiecībā uz fizisko kontroli pēc pašu muitas amatpersonu iniciatīvas no pieteicēja un muitas vecākās uzraudzes paskaidrojumiem secināms, ka amatpersonām neradās nekādas aizdomas, ka uzņēmuma deklarētā krava varētu saturēt nedeklarētas preces. Pieteicējs paskaidroja, un uzraudze šos paskaidrojumus apstiprināja, ka muitas amatpersonas vizuāli ir novērtējušas deklarēto kravu un tās izskats atbildis uzņēmuma uzrādītajai fotogrāfijai. Tādējādi apstāklis, ka nav veikta kravas fiziska pārbaude, pats par sevi nav uzskatāms par disciplinārpārkāpumu. Turklāt zivju konservu un apģērbu krava vizuāli ir tik atšķirīga, ka šaubas par kravas neatbilstību deklarētajam rastos jau konteinera satura vizuālā pārbaudē.

[3.3] Latgales Muitas kontroles punkta daļas vecākā muitas uzraudze /pers. E/ 2011.gada 13.oktobra paskaidrojumā norādīja, ka 2011.gada 26.septembrī Silenes Muitas kontroles punktā pa eksporta kravas joslu iebraukusi automašīna AA0749-4/AA323667, tika iesniegti pavaddokumenti. Salīdzinot dokumentus, pārkāpumi netika konstatēti. Tika veikta nodrošinājuma kontrole, kas sakrita ar pavaddokumentiem. Sastādīts arī akts, ka, veicot muitas nodrošinājuma (plombas) vizuālu apskati, konstatēts, ka muitas nodrošinājums ir vienu reizi uzlikts un noņemts. Par to liecina muitas nodrošinājuma fiksējošais mehānisms, kas atrodas slēgtā stāvokli un ir bez redzamiem bojājumiem. No minētā secināts, ka disciplinārlietā nav konstatēts fakts, ka muitas nodrošinājums būtu noņemts un uzlikts atkārtoti.

No lietas materiāliem izriet, ka pieteicējs muitas nodrošinājumu transportlīdzeklim uzlika 2011.gada 23.septembrī. No Latvijas teritorijas bija paredzēts izbraukt 2011.gada 25.septembrī. Muitas nodrošinājums tika pārbaudīts Silenes Muitas kontroles punktā 2011.gada 26.septembrī. Robeža šķērsota 2011.gada 26.septembrī plkst.19.27. Transportlīdzeklis ārpus muitas iestāžu redzamības atradās vairāk nekā 72 stundas.

Pieteicējs uzskata, ka fakts, ka transportlīdzeklis Silenes Muitas kontroles punktā ieradās trīs dienas pēc noformēšanas Jēkabpils Muitas kontroles punktā, pārkāpjot muitas iestādes noteikto tranzīta termiņu, ir pamats secinājumam, ka šajā laikā ir veiktas nelikumīgas darbības ar kravu, jo nav pamata pilnībā noliegt apstākļus, ka transportlīdzeklis iepriekš tika sagatavots tam, lai, neskarot muitas nodrošinājumu, varētu piekļūt kravai, un netika noskaidroti apstākļi, kur atradies transportlīdzeklis ar zivju konservu kravu, kāds bija tā kustības režīms, jo ceļš no Jēkabpils līdz Silenei ir veicams

divās stundās.

Iestāde uzskata, ka konteiners ar apģērbu kravu ieradies jau Jēkabpils Muitas kontroles punktā.

Transportlīdzekļa vadītājs 2011.gada 26.septembra paskaidrojumā Silenes Muitas kontroles punkta priekšniekam norādījis, ka saistībā ar automašīnas bojājumu nokavējis ierašanos uz robežas. Savukārt Baltkrievijas muitas iestādēm sniegtajos paskaidrojumos /pers. H/ norādīja, ka preču iekraušanā nav piedalījies, pa Latvijas teritoriju pārvietojies bez apstāšanās, izņemot pusdienas, faktiski vadītāja kabīni nav atstājis, bijusi 9 stundu stāvēšana pirms Baltkrievijas muitas punkta, bet kabīni nav pametis. Tiesas ieskatā, transportlīdzekļa vadītājs acīmredzami maldinājis iestādes par transportlīdzekļa pārvietošanās grafiku un ka vadītāja 2011.gada 26.septembra paskaidrojumi Latvijas muitas iestādēm bez papildu pierādījumiem nav uzskatāmi par ticamiem. Pieteicējs disciplinārlietas izmeklēšanas procesā un sākotnējā lēmuma apstrīdēšanas procesā lūdza iestādi precizēt informāciju par transportlīdzekļa pārvietošanās grafiku un tā iespējamo remontu, taču iestādē minētās darbības nav veiktas.

[3.4] Pārtikas un veterinārais dienests 2012.gada 6.novembrī norādīja, ka dienests nav izsniedzis veterināro/veselības sertifikātu. Lietā nav noskaidrots, kurā brīdī kravas pārvadāšanas procesā parādījies šāds veterinārais/veselības sertifikāts, vai tas ir bijis viltots un vai Pārtikas un veterinārajā dienestā tika veikta kravas pārbaude vai sertifikāts tika uzrādīts pieteicējam.

Sākotnējā lēmuma apstrīdēšanas procesā Finanšu ministrijas disciplinārlietas izmeklēšanas komisijas pieaicinātais muitas eksperts izteica viedokli, ka vai nu pieteicējs vizuāli kravu nav pārbaudījis, vai nu muitas nodrošinājuma plombu ir izsniedzis pārvadātājam. Uz konteinera Pārtikas un veterinārā dienesta uzlikta plomba izslēgtu iespēju, ka pieteicējs vai viņa padotā persona konteineru būtu atvērusi un vizuāli pārbaudījusi kravu.

No lietas materiāliem un muitas amatpersonu paskaidrojumiem secināts, ka Pārtikas un veterinārā dienesta plombas esamībai vai neesamībai citas muitas amatpersonas kravas pārbaudes procesā nav pievērsušas uzmanību. Muitas eksperts iespēju, ka muitas nodrošinājums konteinerim varētu būt nomainīts ar konteinera detaļu, vērtēja kā ļoti zemu, tomēr simtprocentīgi šādu iespēju nevarēja izslēgt. Lai gan muitas eksperts akcentēja Pārtikas un veterinārā dienesta uzliktas plombas uz konteinera būtiskumu pārkāpuma konstatēšanā, iestādes lēmumā fakts, ka pieteicējs vizuāli nav pārbaudījis kravas saturu, ir pamatots vienīgi ar apstākli, ka pieteicēja uzliktais muitas nodrošinājums nav bojāts.

[3.5] Disciplinārlietas izskatīšanā nav pārbaudīti visi lietā svarīgie apstākļi, kas varētu ietekmēt lēmuma rezultātu. Iestāde nav pārbaudījusi un ar lielu ticamības pakāpi izslēgusi iespēju, ka pēc muitas nodrošinājuma uzlikšanas veikta konteineru nomaiņa trešo personu prettiesiskas rīcības rezultātā. Disciplinārlietas izmeklēšanas laikā nav savākti pietiekoši pierādījumi, kas pierādītu, ka konteiners ar apģērbu kravu ieradies jau Jēkabpils Muitas kontroles punktā un ka pieteicējs nav atvēris konteineru un redzējis zivju konservus. Līdz ar to nav pamata uzskatīt, ka pieteicējs 2011.gada 23.septembrī nepārliecinājās par kravas satura atbilstību deklarētajam un nenokontrolēja, ka padotā amatpersona pārliecinājās par kravas atbilstību saturam, un ka pieteicēja rīcība ir cēloņsakarībā ar faktu, ka transportlīdzekļa kravā Baltkrievijas Republikas Vitebskas muitas iestāde nekonstatēja deklarētās preces.

[4] Finanšu ministrija iesniegusi kasācijas sūdzību par tiesas spriedumu daļā, kurā pieteikums daļēji apmierināts. Kasācijas sūdzība pamatota ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[4.1] Tiesa pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 154.panta pirmo un trešo daļu, jo nav sniegusi pamatojumu secinājumam, ka konteineri nomainīti trešo personu prettiesiskas rīcības rezultātā. Tiesa nav vērtējusi, kāpēc sākotnējie autovadītāja paskaidrojumi nav uzskatāmi par ticamiem. /pers. H/ ir sniedzis paskaidrojumus par automašīnas pārvietošanos, turklāt, kompetentās Silenes muitas amatpersonas paskaidrojumus un pieļautā kavējuma apstākļus atzinušas par pamatotiem un atļāva pagarināt tranzīta termiņu. Pārtikas un veterinārā dienesta sertifikātam lietā nav nozīmes, jo pieteicējs sodīts nevis par nekvalitatīvu dokumentu, bet gan kravas pārbaudi.

[4.2] Tiesa nepareizi atzinusi, ka pieteicēja un muitas vecākās uzraudzes paskaidrojumi ir saskanīgi un apliecina, ka viņi ir apskatījuši konteinera saturu. Turklāt, šie paskaidrojumi, uz kuriem faktiski balstīts spriedums, jāvērtē kritiski, jo šādā situācijā muitas amatpersonas nav motivētas sniegt patiesus paskaidrojumus. Tiesa arī nav pievērsusi uzmanību faktam, ka muitas vecākā uzraudze savu disciplinārsodu nav pārsūdzējusi, tādējādi atzīstot to par pamatotu.

Motīvu daļa

[5] Tiesa nepareizi pārbaudījusi iestādes konstatēto cēloņsakarību starp pieteicēja darbībām un sekām (pienākuma neizpildīšanu). Tiesas vērtējums ir pretrunā ar Administratīvā procesa likuma 154.panta pirmo daļu, jo tiesa bez pierādījumiem piešķīrusi nepamatoti būtisku nozīmi pieteicēja pieļāvumam, ka krava samainīta starplaikā starp muitas nodrošinājuma uzlikšanu un izvešanu. Šādu pieļāvumu iestādei nebija plašāk jāizmeklē, jo tā nekonstatēja faktus, kas liecinātu par kravas samainīšanu pēc tam, kad tai pieteicējs uzlika muitas nodrošinājumu, piemēram, bojāts muitas nodrošinājums, bojāta transportlīdzekļa kravas telpa u.tml., kas norādītu, ka kravas samainīšana būtu ticama, vai vismaz viestu saprātīgas šaubas.

Lietā atrodams vienīgi pieteicēja pieļāvuma formā izteikts apgalvojums un pretrunīga informācija par transportlīdzekļa uzturēšanās apstākļiem Latvijā.

[6] Vienlaikus noraidāmi pārējie kasatora argumenti. Tiesa adekvāti novērtējusi transportlīdzekļa vadītāja /pers. H/ paskaidrojumus, secinot, ka tie ir savstarpēji izslēdzoši pretrunīgi un tādēļ maldinoši. Tāpat, lai arī pieteicēja un vecākās muitas uzraudzes paskaidrojumi nav identiski, tomēr tajos nav konstatējamas tādas savstarpēji izslēdzošas ziņas, kas liecinātu par tiesas kļūdu pierādījumu novērtēšanā. Savukārt vecākās muitas uzraudzes lēmums nepārsūdzēt sev piemēroto disciplinārsodu nav būtisks apstāklis izskatāmajā lietā un nekādi nevar pietiekami liecināt, ka pieteicējs vainojams pārkāpuma izdarīšanā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 129.[1]panta pirmās daļas 2.punktu, 348.panta 2.punktu un 351.pantu, Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments

n o s p r i e d a

Atcelt Administratīvās apgabaltiesas 2014.gada 15.maija spriedumu pārsūdzētajā daļā, un nodot lietu šajā daļā jaunai izskatīšanai Administratīvajā apgabaltiesā.

Atmaksāt Finanšu ministrijai drošības naudu 71,14 *euro* apmērā.

Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesnesis J.Neimanis

Tiesnese V.Kakste

Tiesnese I.Skultāne